

Spreekvaardigheid, standaardzinnen en Metro

Als je geen Italiaans spreekt, zul je, als je in Italië bent, niet gauw het woord nemen. Maar met behulp van enkele standaardzinnen uit het **Wat & Hoe**-boekje durf je wél een tafel te vragen in een restaurant. Het leren van standaardzinnen maakt iemand zelfverzekender; Nt2-leerlingen, maar ook leerlingen in 3 en 4 VMBO of op een mbo met een taalachterstand. Hoe je standaardzinnen kunt oefenen met een willekeurige (gratis) krant.

Iedere leerling zal bij Nederlands het domein spreekvaardigheid moeten doen. Wie anderstalig is, heeft ook nu een achterstand. De docent Nederlands moet een lesprogramma maken waarin ook leerlingen met een taalachterstand goed uit de verf komen. Met behulp van de gratis krant *Metro* en met standaardzinnen kunnen de leerlingen hun spreekvaardigheid verbeteren in een discussie.

Van de docent Nederlands wordt enige inspanning verwacht: hij of zij zal 's ochtends langs het station moeten om voor de hele klas de gratis krant *Metro* mee te nemen. U deelt vervolgens de krant uit. De leerlingen gaan op zoek naar een artikel waar ze iets over kunnen vertellen. Zo komen de actualiteit en de samenleving de klas in en ontstaat er een betekenisvolle dynamiek. Bovendien oefenen de leerlingen hiermee ook hun leesvaardigheid.

U schrijft de standaardzinnen op het bord en u zorgt dat de leerlingen deze overnemen in hun schrift. Om deze zinnen gaat het, met deze zinnen gaan de leerlingen hun spreekvaardigheid verbeteren. In de onderstaande varianten leest u om welke standaardzinnen het gaat. Dit zijn natuurlijk niet de enige mogelijkheden, misschien werkt u liever met andere standaardzinnen - laat u inspireren en verzin zelf andere mogelijkheden. Het is úw klas, dus ú kunt het beste het niveau en de sfeer inschatten.

De leerlingen leren de standaardzinnen uit hun hoofd, zodat zij deze kunnen

gebruiken bij de discussies. In het begin mogen zij de standaardzinnen opschrijven op hun spreekpapier, maar naarmate er meer geoefend is, wordt er van hen verwacht dat ze deze zinnen echt uit hun hoofd kennen. Door deze standaardzinnen krijgen de discussies meteen een hoog niveau.

Variant 1,

met één leerling

De eerste variant is de simpelste. De bedoeling is dat de leerlingen vertrouwd raken met de krant en met het spreken in het openbaar.

Voorbereiding

De leerlingen krijgen ieder een Metro. Ze knippen er een artikel naar keuze uit. Dit artikel plakken ze op hun spreekpapier, eronder geven ze in een paar steekwoorden een samenvatting, daaronder schrijven ze (ook in steekwoorden) hun mening over het artikel. Ook de standaardzinnen mogen ze op dit spreekpapier schrijven. Het is niet de bedoeling dat de hele 'spreekbeurt' uitgeschreven wordt.

Uitvoering

Een leerling komt voor de klas staan.

Hij houdt een spreekbeurtje waarin hij de volgende standaardzinnen gebruikt:

'Beste aanwezigen. Ik wil jullie iets vertellen over een artikel dat ik gelezen heb. Eerst zal ik het artikel samenvatten, daarna geef ik mijn mening en als laatste kunnen jullie vragen stellen. Eerst zal ik het artikel samenvatten.' (De samenvatting volgt.)

'Nu zal ik u mijn mening geven.' (Leerling geeft zijn mening.)

'Na mijn samenvatting en mening is het nu tijd voor vragen. Is er iemand uit het publiek die een vraag wil stellen?' Wie een vraag wil stellen, steekt zijn hand op. De spreker geeft iemand het woord. Wie het woord krijgt, staat op en stelt zijn vraag. Alleen vragen zijn toegestaan, geen op- en aanmerkingen. Na het stellen van de vraag gaat de leerling weer zitten. De spre-

ker beantwoordt de vraag. Na de laatste vraag zegt de spreker:

'Er zijn geen vragen meer. Ik dank u voor uw aandacht.'

Variant 2,

met twee leerlingen

Nadat de leerlingen gewend zijn om te spreken over de actualiteit en gewend zijn aan het gebruik van standaardzinnen, is het tijd om het complexer te maken. Er gaat gewerkt worden in tweetallen: een referent en een coreferent. De referent is de spreker en de coreferent is de kritische luisteraar. Deze 'moeilijke woorden' kunt u gewoon gebruiken; wel moet u de betekenis uitleggen.

Voorbereiding

De leerlingen zitten in tweetallen. De referent zoekt zoals gebruikelijk een artikel uit. Daarin verandert niets. De coreferent verzint een kritische vraag over het artikel.

Uitvoering

De twee leerlingen zitten aan twee tafeltjes voor in de klas. De referent staat op en neemt het woord:

'Beste aanwezigen. Ik wil jullie iets vertellen over een artikel dat ik gelezen heb. Eerst zal ik het artikel samenvatten en daarna geef ik mijn mening. Eerst zal ik het artikel samenvatten.' (De samenvatting volgt.)

'Nu zal ik u mijn mening geven.' (Leerling geeft zijn mening.)

'Ik dank u voor uw aandacht.' De referent gaat zitten.

De coreferent staat op en neemt het woord:

'Geachte aanwezigen. We hebben zojuist geluisterd naar een referaat van (naam referent). Ik zal zijn/haar verhaal even samenvatten, daarna zal ik een vraag stellen.' (Samenvatting van wat de referent gezegd heeft.)

'Ik heb ook nog een vraag.' (Stelt vraag en gaat zitten.)

metro

Spreekvaardigheid

Spreekvaardigheid is niet een vaardigheid die alleen bij het schoolvak Nederlands geleerd wordt. Ook andere vakken kunnen deze vaardigheid gebruiken om te kijken of de leerlingen de stof beheersen. Docent geschiedenis en maatschappijleer Sander Blom heeft er goede ervaringen mee: 'Taalzwakke leerlingen hebben vooral moeite met schrijven, door hen te laten spreken over actuele en maatschappelijk relevante onderwerpen neem ik al een flinke barrière weg. Door standaardzinnen en andere 'voorgekauwde' formuleringen te gebruiken, geef ik hen nog meer houvast. De vorm komt dan al heel snel goed, zodat we echt over de inhoud kunnen discussiëren. En ik denk dat hun taalvaardigheid Nederlands er ook op vooruit gaat.'

bijdrage van de coreferent ging over het volgende: (*samenvatting van de bijdrage van de coreferent*). Ik dank u voor uw aandacht.'

Van de docent wordt verwacht dat hij een cijfer geeft voor spreekvaardigheid. U kunt per leerling een cijfer geven, of voor de twee- of drietallen. Mijn voorkeur gaat uit naar een cijfer voor de hele 'show'. Zo benadeelt u geen partij. Wel zou u bonuspunten toe kunnen kennen aan de leerlingen die de standaardzinnen goed uit hun hoofd geleerd hebben.

Beter is ook om de leerlingen veel te laten oefenen en om ze dan iedere keer hun spreekpapieren te laten bewaren in een *Discussiedossier*. Het voordeel is dat de gegevens bewaard blijven, dit komt de controlebaarheid en de objectiviteit ten goede. Aan het eind van de rit, als iedere leerling de diverse rollen gespeeld heeft, geeft u een cijfer waarbij u ook het *Discussiedossier* betreft.

Bas Jongenelen

De auteur is docent Nederlands, Fontys Lerarenopleiding Tilburg.

De referent staat op en beantwoordt de vraag. Na beantwoording gaat de referent weer zitten.

De coreferent staat op en vraagt: 'Is er iemand uit het publiek die nog een vraag wil stellen aan de referent?'

Wie een vraag wil stellen, steekt zijn hand op. De coreferent geeft iemand het woord. Wie het woord krijgt, staat op en stelt zijn vraag. Ook nu zijn alleen vragen zijn toegestaan. Na het stellen van de vraag gaat de leerling weer zitten. De referent beantwoordt de vraag. Na de laatste vraag zegt de coreferent:

'Er zijn geen vragen meer. Ik dank u voor uw aandacht.'

Variant 3,

met drie leerlingen

Het kan complexer door de invoering van een voorzitter. De leerlingen uit de klas mogen nu ook vragen stellen aan de coreferent.

Vorbereiding

De leerlingen vormen drietallen. De referent zoekt een artikel uit om zijn beurt voor te bereiden. De coreferent bedenkt een vraag. De voorzitter heeft het wat makkelijker, hij hoeft alleen maar het artikel te lezen. Maar de voorzitter heeft ook standaardzinnen die hij moet kennen. De voorzitter gaat pas echt aan de slag tijdens de discussie, want hij moet opletten om de discussie op het eind samen te kunnen vatten.

Uitvoering

Er staan drie tafeltjes voor de klas, in het midden zit de voorzitter, voor de klas links zit de referent en aan de rechterkant de coreferent.

De voorzitter staat op en neemt het woord:

'Beste aanwezigen, we zijn hier bijeen om te praten over (*onderwerp*). Als eerste zal referent (*naam*) het woord nemen. Daarna volgt coreferent (*naam*). Als laatste is er gelegenheid om vragen uit het publiek te beant-

woorden. Maar eerst gaan we luisteren naar de referent, naar (*naam referent*). De voorzitter gaat zitten.

De referent staat op en zegt:

'Dank u voorzitter. Beste aanwezigen.

Ik wil jullie iets vertellen over een artikel dat ik gelezen heb. Eerst zal ik het artikel samenvatten en daarna geef ik mijn mening. Eerst zal ik het artikel samenvatten.' (*De samenvatting volgt.*)

'Nu zal ik u mijn mening geven.'

(*Leerling geeft zijn mening.*)

'Ik dank u voor uw aandacht.' De referent gaat zitten.

De voorzitter staat op en zegt:

'Dank u voor uw bijdrage. Nu geef ik het woord aan de coreferent, aan (*naam coreferent*). De voorzitter gaat zitten.

De coreferent staat op:

'Dank u, voorzitter. Geachte aanwezigen. We hebben zojuist geluisterd naar een referaat van (*naam referent*). Ik zal zijn / haar verhaal even samenvatten, daarna zal ik een vraag stellen.' (*Samenvatting van wat de referent gezegd heeft.*)

'Ik heb ook nog een vraag.' (*Stelt vraag en gaat zitten.*)

De referent staat op en beantwoordt de vraag. Na beantwoording gaat de referent weer zitten.

De voorzitter staat op en neemt weer het woord: 'Ik dank u voor deze discussie. Is er iemand uit het publiek die een vraag wil stellen?'

Wie een vraag wil stellen, steekt zijn hand op. De voorzitter geeft iemand het woord. Wie het woord krijgt, staat op, stelt zijn vraag en gaat weer zitten. De referent of de coreferent beantwoordt de vraag. Na de laatste vraag zegt de voorzitter:

'Er zijn geen vragen meer. Ik zal de discussie nog even samenvatten. De referent had het over (*de voorzitter vat de bijdrage van de referent samen*). De